

УДК: 378.147:371.13+73/76

Анжеліка Геннадіївна Івершинь,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики дошкільної освіти
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»,
вул. Старопортофранківська 26, м. Одеса, Україна

МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД ХУДОЖНЬО-ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ У ВИМІРІ ПЕДАГОГІЧНИХ ІДЕЙ К. Д. УШИНСЬКОГО

У статті проаналізовано сутність методичного супроводу художньо-творчої діяльності майбутніх вихователів, висвітлено поняття «методичний супровід художньо-творчої діяльності студентів майбутніх вихователів». Розкрито етапи, умови, зміст методичного супроводу художньо-творчої діяльності студентів майбутніх вихователів.

Ключові слова: «методичний супровід педагогічної діяльності», «науково-методичний супровід», «методичний супровід художньо-творчої діяльності студентів майбутніх вихователів».

На сучасному етапі розвитку суспільства, в умовах необхідності модернізації педагогічної освіти стає актуальним оновлення методичної роботи з кадрами, науково-методичного супроводу освітнього процесу для досягнення європейського рівня якості та доступності освіти.

Проблема підготовки сучасного вчителя - одна з найважливіших соціально-педагогічних проблем. Розробляючи педагогіку як науку, К. Д. Ушинський особливу увагу приділив проблемі педагогічних кадрів та системі їхньої підготовки. Його думка щодо цього питання викладена ним в цілій низці робіт. Із самого початку своєї педагогічної діяльності К. Д. Ушинський відзначає, що «найсуттєвіший недолік у справі освіти — це нестача хороших наставників, спеціально підготовлених для виконання своїх обов'язків [7]. Надзвичайно серйозне значення має вираз: «Учителю, навчись».

Необхідність модернізації методичної роботи педагогів зумовила введення у педагогічну практику таких понять, як «методична діяльність», «науково-методичний (методичний) супровід», «науково-методична підтримка», «супровід», «співтворчість», «педагогічне консультування» тощо. При цьому найчастіше науковці акцентують увагу на науковий складник явищ, що ще раз підкреслює значущість готовності педагогів вирішувати професійні завдання на ґрунті наукових досягнень.

Отже, розглянемо дефініцію «науково-методичний супровід» більш детально. Так, Т. Г. Сорочан визначає це поняття як професійну взаємодію суб'єктів педагогічної діяльності щодо спільного опанування інновацій [6, с. 34]. Визначальними засадами науково-методичного супроводу є демократичність, колегіальність у прийнятті певного рішення; ситуація вибору – створення кількох варіантів програм, моделей діяльності, технологій; самореалізація – розкриття особистісного потенціалу людини; співтворчість – спільна діяльність суб'єктів, які прагнуть досягти нових кількісних і якісних результатів [6, с. 35]. Учені (М. Поташнік, О. Ситнік) під науково-методичним супроводом розуміють спеціально організовану діяльність, спрямовану на підвищення кваліфікації педагогів, їхню підготовку до

вирішення нових завдань в умовах модернізації освіти [5]. Інші вчені (І. С. Батракова, Н. В. Чекальова) розглядають науково-методичний супровід у контексті науково-методичного забезпечення освітнього процесу, де педагогічне забезпечення – це створення необхідних умов реалізації мети професійної освіти. При цьому використовуються такі методи: проектування науково-методичних розробок; експертиза навчально-методичних розробок; індивідуальні консультації, навчальні семінари, взаємовідвідування занять.

І. В. Серебрякова і Л. Г. Таріта розкривають особливості методичного супроводу педагогів у процесі їхньої професійної діяльності як особистісно і системно зорієнтований процес. У першому випадку – це індивідуальна взаємодія того, хто супроводжує, і того, кого супроводжують, спрямована на подолання труднощів і проблем, що виникають у діяльності конкретного педагога. У другому випадку – це колективна робота педагогів кількох освітніх установ з провідними фахівцями районних відділів освіти, методистами районних методичних служб, педагогами-новаторами. Авторами зазначено, що організація системно-зорієнтованого супроводу буде найбільш актуальною для підготовки фахівців, які організовують процес супроводу, оскільки дозволяє збагатити їхній досвід, методи і прийоми взаємодії. Лише в цьому випадку фахівці, які беруть участь у супроводі, можуть грамотно побудувати цей процес, враховуючи всі його специфічні риси [5].

Сучасні дослідники проблеми науково-методичного супроводу, (М. Н. Певзнер, В. П. Снігурова, О. Я. Вінтер) відзначають, що науково-методичний супровід діяльності педагога має такі переваги: індивідуалізація та гнучке реагування на ситуації розвитку педагога; здебільшого враховує динаміку розвитку як самого педагога, закладу, в якому він працює, так і системи постійної взаємодії в цілому; більш багатоаспектне, адже передбачає постійну взаємодію педагога з іншими суб'єктами навчання; використання контролюючих та корекційних процедур.

Дослідниками виокремлено такі принципи методичного супроводу:

- принцип пріоритету гуманістичних педагогічних цінностей, якими є людина, людське життя, особистість педагога як суб'єкта педагогічної освіти;
- принцип відвертості міжособистісних стосунків у взаємодії того, хто супроводжує і того, кого супроводжують, що дозволяє підвищувати результативність педагогічного спілкування;
- принцип розширення сфери самосвідомості педагога як усвідомлення своїх внутрішніх потенційних можливостей, необхідних для вирішення проблеми;
- принцип пріоритету інтересів того, кого супроводжують і хто супроводжує, що розкривається в прагненні того, хто супроводжує, вирішити проблему з максимальною користю для педагога;
- принцип реалізації маршруту індивідуальної педагогічної діяльності, пов'язаний із самостійністю і відповідальністю педагога за вирішення проблеми.

Дослідники (В. Новіцька, Л. Білотелова, Р. Овчарова) виокремлюють такі функції науково-методичного супроводу:

- навчальна функція, що зорієнтована на поглиблення знань та розвиток фахових навичок, необхідних для вдосконалення професійної діяльності;
- консультативна функція передбачає надання допомоги педагогу з конкретної проблеми через вказівку на можливі засоби її вирішення або актуалізацію додаткових здібностей фахівця;
- діагностична функція спрямована на виявлення проблем у діяльності педагога;
- психотерапевтична функція допомагає педагогу в подоланні різного виду труднощів і бар'єрів, що перешкоджають успішному здійсненню професійно-освітньої діяльності;
- корекційна функція спрямована на виправлення допущених професійних помилок;
- інформаційна функція, що сприяє наданню педагогам необхідної інформації щодо основних напрямів розвитку освіти, програмам, нових педагогічних технологій;
- проектна функція пов'язана із навчанням педагогів експертизи навчальних програм та посібників, освітніх технологій;
- виявлення, вивчення і оцінка результативності інноваційного педагогічного досвіду в освіті, його узагальнення та поширення, створення системи стимулювання творчої ініціативи і професійного зростання педагогів;
- надання наукової підтримки педагогам і керівникам методичних служб щодо організації та проведення дослідно-експериментальної роботи, експертної оцінки авторських програм, посібників, навчальних планів;
- здійснення редакційно-видавничої діяльності;
- організація спільної роботи з науково-дослідними лабораторіями та вишами при проведенні спільної дослідно-експериментальної роботи.

Проведений аналіз теоретичних джерел дозволяє

дійти висновку, що науково-методичний супровід дійсно є необхідним в умовах сучасного навчально-виховного процесу, його цінностей та інноваційних тенденцій[5].

Нааявні теоретичні положення стали підґрунтям для розробки спецкурсу «Методичний супровід художньо-творчої діяльності майбутніх вихователів» для студентів-магістрантів факультету дошкільної педагогіки і психології.

Методичний супровід художньо-творчої діяльності передбачає володіння вихователем комплексом психолого-педагогічних і спеціальних знань, умінь, навичок, зумовлених специфікою образотворчого мистецтва, а саме:

- сприймати і аналізувати власні естетичні почуття щодо образотворчого мистецтва;
- виявляти ціннісно-смысловий і естетичний потенціал творів образотворчого мистецтва;
- організовувати художньо-творчу діяльність дітей і позитивно впливати на неї;
- формувати естетично-ціннісне ставлення до мистецтва та життя.

Сутність методичного супроводу художньо-творчої діяльності майбутніх вихователів розуміємо як спеціально організовану діяльність, спрямовану на формування професійних особистісних рис і характеристик, ерудиції та вмінь у художньо-естетичній діяльності фахівців, що визначено державними стандартами вищої педагогічної освіти.

Педагогічний супровід художньо-творчої діяльності майбутніх вихователів становить єдиний комплекс теоретичних, соціально-психологічних, організаційно-педагогічних, професійних, навчально-діяльнісних компонентів сучасної дидактичної системи освіти та здійснюється з метою підвищення кваліфікації фахівців.

Методичний супровід вихователя у художньо-творчій діяльності базується на провідних положеннях особистісно-діяльнісного підходу, а саме:

- художньо-творча діяльність організується як поліхудожня на основі взаємодії та синтезу мистецтв для забезпечення цілісного сприйняття і самовираження;
- художньо-творча діяльність є засобом розвитку всіх сфер особистості;
- художньо-творча діяльність розглядається в сукупності усіх її структурних компонентів: мотиваційних, операційних, творчих і контрольних-оцінювальних;
- художньо-творча діяльність здійснюється на основі ознайомлення із кращими зразками національного й світового образотворчого мистецтва, творчістю митців;
- індивідуальний підхід у художньо-творчій діяльності полягає у врахуванні індивідуальних особливостей темпераменту, характеру, психічних процесів, здібностей.

Засновним принципом у методичному супроводі художньо-творчій діяльності є опора на образність. Як конкретно-чуттєва форма відображення дійсності чи пізнання світу образність є основою творчості у будь-якій професійній

діяльності. При цьому враховувалися ідеї І. Д. Беха, який обґрунтував закони емоційного впливу художнього образу на людину: сенсомоторної цілісності, емоційного узагальнення, спрямовуючої сили первинної емоційної реакції, наявності переживань, розгляду емоції як психологічної дії,

зворушливого емоційного впливу, виразності стимулу[3].

Розглядаючи особливості організації методичного супроводу художньо-творчої діяльності вихователя, виокремимо такі етапи його організації (табл.1).

Таблиця 1

Етапи організації методичного супроводу художньо-творчої діяльності майбутніх вихователів

Аналітико-діагностувальний етап	постановка проблеми і усвідомлення необхідності отримати допомогу в її вирішенні; вивчення суб'єктами супроводу причин виникнення проблеми (діагностика і самодіагностика); узагальнення інформації та вибір студентом варіант вирішення проблеми
Проектувальний етап	спільне проектування маршруту художньо-творчої діяльності майбутнього вихователя та забезпечення умов подолання проблеми: складання програми, проектування освітнього середовища, залучення до співпраці фахівців, здатних до вирішення проблеми.
Реалізація маршруту художньо-естетичної діяльності	Організації систематичної допомоги і підтримки вихователя в процесі реалізації маршруту, шляхом використання найбільш адекватних методів і прийомів з урахуванням професійних і особистісних характеристик вихователя.
Контрольно-оцінний етап	Спільне обговорення результатів вирішення проблеми. Корегування особистісного маршруту художньо-творчої діяльності студентів майбутніх вихователів.

Виокремлено такі організаційно-педагогічні умови: педагогічна настанова щодо перспективи професії та вимоги до якості фахівця; взаємодія викладачів і слухачів (спільна мета, визначення умов, засобів її досягнення); участь в організаційних ділових іграх, що моделюють професійну діяльність фахівця; опора на образ; виконання комплексу індивідуальних і творчих завдань, зорієнтованих на розкриття особистості; самостійна робота; використання структурно-логічних схем і методичних розробок.

Методичний супровід художньо-творчої діяльності здійснювався за такими напрямками:

- залучення до цінностей світової, вітчизняної художньої культури, міфології і фольклору, класики і сучасного мистецтва різних видів і жанрів;
- вивчення «живого» творчого процесу, майстер-класи за різними художніми техніками; спостереження і аналіз досвіду колег;
- ознайомлення зі змістом розділу «Художньо-творча діяльність» основних навчально-виховних програм, Базового компонента дошкільної освіти, з принципами, формами, методами і прийомом залучення дошкільників до мистецтва; роботою методиста в дошкільному навчальному закладі;
- вивчення історії та теорії естетичного і художнього виховання дітей, ознайомлення із сучасними концепціями освіти, розробленими вітчизняними теоретиками педагогічної науки, зокрема з методами педагогіки мистецтва;
- виокремлення провідних ідей, виявлення подібності та відмінності в підходах до змісту, форм організації діяльності дітей, методів і прийомів стимулювання їхньої творчої активності;

- проведення дослідно-експериментальної роботи з виявлення ефективності різних технологій в естетичному і художньому аспектах освітнього процесу ДНЗ; педагогічного училища; у вишах, на факультеті дошкільного виховання;
- розуміння проблем методології та логіки наукової творчості;
- розробка власної художньо-педагогічної концепції, програми, технології та апробування концепцій у процесі своєї педагогічної діяльності в ділових іграх;
- створення експериментальних майданчиків і поглиблена науково-дослідницька робота на їх базі.

Його завданням стає заохочення студентів до творчої педагогічно-мистецької діяльності, підтримка їхнього сходження до власної творчої індивідуальності та надання їм допомоги у навчанні та пошуку інформації. Успішність цього процесу забезпечується суб'єкт-суб'єктними відносинами, демократичністю комунікації викладача і студента, активністю сторін, за якої кожна з них не лише відчуває вплив, але й вона так само впливає на іншу. Це дозволяє в ході діалогу стимулювати розвиток позитивної мотивації студента, формувати в нього професійно значущі особистісні якості, становлення професійної самосвідомості й розвиток творчого потенціалу.

У студентів формуються системні знання про специфіку відображення світу в образотворчому мистецтві, його функції в соціумі, види, жанри та засоби виразності, художній образ у живопису, графіці, скульптурі, архітектурі та декоративного мистецтва. Майбутні вихователі оволодівають способами мистецького та психолого-педагогічного аналізу, навчаються визначати критерії, показники, за якими можна встановити цінність творів

образотворчого мистецтва.

Майбутні фахівці розробляють дизайн-проекти освітньо-розвивального середовища для образотворчої діяльності в сучасному дошкільному навчальному закладі; осмислюють альтернативні підходи до визначення педагогічної стратегії і планування образотворчої діяльності. Вони вивчають проблему забезпечення перспективності й наступності в організації образотворчої діяльності в дошкільному навчальному закладі і початковій

школі, аналізують зміст й організацію пошукової діяльності в галузі естетичного виховання та образотворчої діяльності, визначають власний шлях в інноваційних науково-дослідних пошуках.

Це дозволяє стимулювати розвиток позитивної мотивації студента, формувати у нього професійно значущі особистісні якості, забезпечує становлення професійної самосвідомості та розвиток творчого потенціалу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Абульханова-Славская К. А. Стратегия жизни / К. А. Абульханова-Славская.- М. : Мысль, 1991. - 299 с.
2. Армейська Л. В. Інноваційні підходи до організаційно-методичного супроводу навчального процесу на факультеті підвищення кваліфікації педагогічних працівників/ Л. В. Армейська // Імідж сучасного педагога. - №10 (129), 2012.- С. 16-18
3. Бех І. Д. Почуття цінності іншої людини як моральний пріоритет особистості /І. Д. Бех // Початкова школа.- 2001.- № 12.- С. 34.
4. Гершунский Б. С. Философия образования для XXI века (в поисках практико-ориентированных образовательных концепций) / Б. С. Гершунский / РАН; Институт теории образования и педагогики. - М.: Совершенство, 1998. - 608 с.
5. Ларина В. П. Научно-методическое сопровождение инновационной деятельности образовательных учреждений как механизм профессионального развития их руководителей и педагогов [Текст] /В. П. Ларина //Образование взрослых: теория, методология, проблемы: материалы региональной научной конференции, Киров, 28 декабря 2007 г. – Киров: КИПК и ПРО, 2007.–С.10-21.
6. Проект національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки [Електронний ресурс] - Режим доступу <http://www.kharkivosvita.net.ua/document/2250> - Назва з екрана.
7. Сорочан Т. Співтворчість – одна з ознак технології науково- методичного супроводу / Т. Сорочан // матер. науково-прак- тичної конф. «Активізація творчого потенціалу учнівської молоді в контексті глобалізації освіти», 2012 р.– С. 34-40.
8. Ушинський К. Д. Вибрани педагогічн твори: В 2-х т. Пер з рос. [за ред. В.М. Столетова]/ К. Д. Ушинський. – К.: Радянська школа, 1983. – 304с.

Анжеліка Геннадіївна Івершинь,

*кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методик дошкільного образования
Государственное учреждение «Южноукраинский национальный педагогический
университет имени К. Д. Ушинского»,
ул. Старопортофранковская 26, г. Одесса, Украина*

МЕТОДИЧЕСКОЕ СОПРОВОЖДЕНИЕ ХУДОЖЕСТВЕННО- ТВОРЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ БУДУЩИХ ВОСПИТАТЕЛЕЙ В СВЕТЕ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ИДЕЙ К. Д. УШИНСКОГО

В статье проанализирована сущность методического сопровождения художественно-творческой деятельности студентов будущих воспитателей, раскрыто понятие «методическое сопровождение художественно-творческой деятельности студентов будущих воспитателей», которое понимаем как специально организованную деятельность, направленную на формирование профессиональных личностных черт и характеристик, эрудиции и умений художественно-эстетической деятельности специалистов с целью повышения их квалификации. Раскрыты этапы, условия, содержание методического сопровождения художественно творческой деятельности студентов будущих воспитателей. Педагогическими условиями выделены следующие: педагогическая установка относительно перспективы профессии и требования к качеству специалиста; взаимодействие преподавателей и слушателей (общая цель, определение условий, средств ее достижения); участие в организационных деловых играх, которые моделируют профессиональную деятельность специалиста; опора на образ; выполнение комплекса индивидуальных и творческих заданий, направленных на раскрытие личности; самостоятельная работа; использование структурно-логических схем и методических разработок.

Методическое сопровождение художественно-творческой деятельности будущих воспитателей осуществлялось по таким направлениям: привлечение к ценностям мировой, отечественной художественной культуры, мифологии и фольклора, классики и современного искусства разных видов и жанров; изучение «живого» творческого процесса, участие в мастер-классах по изучению различных художественных техник; наблюдение и анализ опыта художников и коллег. Ознакомление с содержанием раздела «Художественно-творческая деятельность» основных учебно-воспитательных программ, «Базового компонента дошкільного образования»; с принципами, формами, методами и приемами привлечения дошкільників к искусству; работой методиста в дошкільному учебном заведении. Изучение истории и теории эстетического и художественного воспитания детей, ознакомление с современными концепциями образования,

разработанными отечественными и зарубежными теоретиками педагогической науки, в частности, с методами педагогики искусства. Проведение опытно-экспериментальной работы по выявлению эффективности различных технологий в общеэстетическом и художественно-творческом аспектах образовательного процесса дошкольного образовательного учреждения; педагогического училища; в высшем учебном заведении, на факультете дошкольной педагогики и психологии. Разработка собственной художественно-педагогической концепции, программы, технологии и ее апробирование в процессе своей педагогической деятельности в деловых играх. Научно-исследовательская работа на базе экспериментальных научно-педагогических площадок.

У студентов формируются системные знания о специфике отображения мира в изобразительном искусстве посредством художественных образов, о его функциях в социуме. Студенты изучают виды, жанры и средства выразительности в живописи, графике, скульптуре, архитектуре и декоративном искусстве. Будущие воспитатели овладевают методикой художественного анализа произведений изобразительного искусства, учатся определять критерии, показатели, по которым можно установить их художественную и педагогическую ценность.

Будущие специалисты в эскизном варианте разрабатывают дизайн-проекты организации образовательно-развивающей среды современного дошкольного учебного заведения; продумывают альтернативные подходы к планированию изобразительной деятельности в ДОУ.

Это позволяет стимулировать развитие позитивной мотивации студента, формировать у него профессионально значимые личностные качества, обеспечивает становление профессионального самосознания и развитие творческого потенциала.

Ключевые слова: «методическое сопровождение педагогической деятельности», «научно-методическое сопровождение», «методическое сопровождение художественно творческой деятельности студентов-будущих воспитателей».

Angelika Ivershin,

Candidate of Pedagogical Sciences

at the Faculty of Pre-school Pedagogics,

State institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky»,

26, Staroportofrankivska Str., Odessa, Ukraine

METHODICAL SUPPORT OF THE FUTURE EDUCATORS' ARTISTIC CREATIVE ACTIVITY IN LIGHT OF K. D. USHINSKY'S PEDAGOGICAL IDEAS

The essence of methodical support of the future educators' artistic creative activity has been analysed in the article; the concept «methodical support of the future educators' artistic creative activity» has been revealed, which is understood as a specially organized activity, aiming at the formation of professional qualities, erudition and specialists' abilities to demonstrate artistic and creative activities according to certain standards of higher pedagogical education.

The stages, conditions, contents of the methodical support of the future preschool educators' artistic creative activity have been revealed. The pedagogical conditions are as follows: pedagogical setting in relation to the prospect of profession and requirement to the quality of a specialist; co-operation of teachers and students (general purpose, determination of conditions, means of its achievement); participation in organizational role-playing games which model specialist's professional activity; image support; fulfilment of a complex of individual and creative tasks aimed at the revelation of personality; independent work; the use of structural logical charts and methodical elaborations. The methodical support of educators' creative activity was carried out in these directions:

- students' involvement into the values of the world, national art culture, mythology and folklore, classics and contemporary art of different types and genres;
- the study of the "live" creative process, participation in master-classes in studying various artistic techniques; observation and analysis of artists' and colleagues' experience;
- the study of principles, forms, methods and methods of pre-schoolers' involvement into art; the work of a methodologist at a pre-school educational institution;
- the study of history and theory of children's aesthetic and artistic education, acquaintance with modern concepts of education, with methods of art pedagogy;
- conducting experimental work to identify the effectiveness of various technologies in the aesthetic and creative aspects of the educational process of a pre-school educational institution; at the faculty of pre-school pedagogy and psychology;
- creation of one's own artistic pedagogical concept, program, technology and its testing in the process of its pedagogical activity in role-playing games;
- scientific research work on the basis of experimental scientific and pedagogical grounds.

Students develop systemic knowledge about the specifics of the world's representation in the visual arts through artistic images, about its functions in society. Students learn the types, genres and means of expressiveness in painting, drawing, sculpture, architecture and decorative art. Future educators master the methods of artistic analysis of works of fine art, learn to determine the criteria, indicators which enable the establishment of their artistic and

pedagogical value.

Future specialists develop projects for the organization of the developing environment of a modern pre-school educational institution; plan visual activities at a pre-school educational institution.

This allows us to stimulate the development of students' positive motivation, to form their professionally significant personal qualities, to ensure the formation of professional self-consciousness and development of creative potential.

Key words: methodical support of the pedagogical activity, scientific methodical support, methodical support of the future educators' artistic creative activity.

Подано до редакції: 3.03.2017 р.

Рекомендовано до друку: 17.03.2017 р.

Рецензент: д.пед.н., професор А. М. Богуш
